

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۳/۰۹/۰۹

پښتو ژباړه: رحمت آریا

د افغانستان سیاسي - تاریخي - جغرافیوي ژورنال

پینځم ټوک

دوه سوه او اوه شپینتمه پرله پسې برخه

کندهار

ایدیت:

ډاکټر لودویگ آدمک

AKADEMISCHE DRUCK- u. VERLAGSANSTALT
GRAZ – AUSTRIA

1980

تگک: ۳۸ – ۳۱، ۱۷ – ۶۶ «الف»: دا د هغو غرونو په منځ کې یو کوتل دی چې د ارغسان دره د کوه دزد په سویل کې د ترنک له درې څخه جلا کوي او له هغه ټکي څخه ۹ مایله لیرې واټن لري چې د ارغسان له درې څخه تر قلات غلزابي پورې سرک له خشک رود څخه تیریري. هغه سرک چې دې کوتل باندې منتهی کیږي د عمر خان او پیر محمد د کلیو له منځه تیریري چې د عمر خان او د وندوز د نالي تر منځ د ټیټو او څپاندو یا متموجو ټیټو غرونو له منځه په تقاطع تیریري، بیا له نالي څخه په اوښتلو له څو مایلو مزل وروسته له بولان څخه تیریري او د آسانی لارې له طریقه کوتل ته رسیږي. له دې وروسته د ترنک په درې کې د رباط پر لور کوزیري او سرخ کلا او نظر محمد څخه اوږي. دا سرک چې د بنو اوبو د کاریز له څنګه تیریري په سویلي اړخ کې له کوتل څخه لیرې په دریم مایل کې د مسي په خیره د ټولو وسلو د لیرد لپاره مساعد سرک دی – او د هغه دا نظر د سرک د یوې برخې په هکله د جګړن کلیفرد له نظر سره موافق دی چې نوموړي جګړن د ارغسان او د کوتل تر منځ لیدلي وه؛ خو د غزني د ټولو ځمکنیو ځواکونو د «۱۸۸۰ز کال د مارچ» د ورځنیو یادداشتونو له مخې چې جنرال بارتر ټی راپور ورکړی دا لاره د پلي او سپاره ځواک لپاره نسبتاً ښه ده؛ خو د عرابه لرونکو جنګي وسایطو د تګ لپاره عملاً د کار نه ده. له دې لارې څخه هغه قافلې ډیر کار اخلي چې د تودې هوا په پیل کې له هندوستان څخه راځي خو په ژمي کې د اڅکزو غلو او لوتمارو له ډاره له دې لارې څخه اجتناب کوي. جګړن کلیفرد وايي چې د تگک د کوتل له سره د بابا ولي غرونه له ورايه ښکاري او له دې ځایه د کندهار په سترگو نه راتلل د هوا په وضعیت پورې منسوبوي. بریدمن مسي وايي چې دا ځای د کندهار ته د هیلوګرافۍ د سیګنال د لیرلو لپاره غوره ځای دی. «کلیفرد، پرایر، مسي. آي. سي. سي.»

تگاو: ۳۱، ۶۵ – دا د کندهار د ختیځ په ۱۵ مایلي کې معروف ته د تللي لارې په اوږدو کې یو کلی دی. دا د سیند پر غاړې یو لوی کلی دی. «لیچ»

* **تاغان:** ۵۴ – ۳۱، ۲۹ – ۶۶ «ن»: دا د زابل په ولایت کې د شهر صفا او جلدک تر منځ نیمایي لارې کې، له کندهار څخه تر قلات پورې د سرک د شمال په تقریباً ۴ مایلي کې یو کلی دی.

* **تغسپي:** «تغ اسپي – ژ» [1]: ۵۶ – ۳۳، ۱۵ – ۶۶ «ن»: دا د روزگان په ولایت کې د یوه سیند پر غاړې یو کلی دی چې د «شیخ میران» او د دې سیند د یو ځای کیدني له ټکي څخه تقریباً ۳ مایله لیرې موقعیت لري.

1 - TAGHASPI: په متن کې ئې په عربي الفباء «تغسپي» لیکلي دي چې «تغ اسپي» هم لوستل کیدای سي او زما ژباړونکي په باور دا باید «تغ اسپي» وي. ځکه په لرغونو مهالونو کې مور د «اسپ» او «اسپي» نومونو ډیر لرو او ښایي دا کوم ډیر لرغونی نوم وي. مور د

تحت گال: وگورئ: تازي

تیموریان: ۳۱ - ۳۱، ۳۹ - ۶۵ «ن»: دا د کندهار د سویل په ۵ مایلی کې د «نَو شي جان نهر»، رمباشي ته نیردي یو کلی دی. «بیسکو» اوسنی نقشي دا نوم د «تیموریان» په ډول لیکي.

* **تینل:** ۲۷ - ۳۳، ۳۱ - ۶۶ «ن»: دا د روزگان په ولایت کې د «مي مي» [2] د شمال په تقریباً ۳ مایلی کې د «توره» د سیند پر غاړه یو کلی دی.

تجاو: ۳۲ - ۳۱، ۶۶: دا د ارغسان پر کیني غاړي، له فخرالدین پورته د کندهار د ختیځ په تقریباً ۳۳ مایلی کې د بارکزیو د ۳۰ کورونو یو کلی دی. «أی. بی. سي.» اوسنی نقشي د «تاج او» [3] نوم ښيي.

* **تا جریب:** ۲۹ - ۳۳، ۴۱ - ۶۵ «ن»: دا د روزگان په ولایت کې د «زرکانک» [4] د سویل په تقریباً ۲ مایلی کې د ورخان «کج» [5] د سیند پر غاړي یو کلی دی.

تاجک: «تاجیک - ژ»: وگورئ: شیرم توک

* **تکلفو:** «تکل غو»: ۲۱ - ۳۳، ۲۲ - ۶۵ «ن»: دا د روزگان په ولایت کې د «کجران» د سیند د یوې خانگي پر غاړي، د «گري» [6] د شمال لويديځ په تقریباً ۴ مایلی کې یو کلی دی.

تکري: «تکه ري - ژ»: دا د سنخلي د نالي یوه خانگه ده چې له کدني سره یوځای کيږي. «بن»

* **تکتو:** «تکه تو - ژ»: دا د کندهار په ولایت کې د ارغنداب د بند د سویل لويديځ په تقریباً ۵ مایلی کې د ارغنداب پر غاړي یو کلی دی.

* **تاخه:** ۱۳ - ۳۳، ۲۶ - ۶۵ «ن»: دا د روزگان په ولایت کې له کجران څخه تقریباً ۲ مایله لیري یو کلی دی. د دې کلي ختیځ کې «دهانه تاخه» [7] موقعیت لري.

* **تخمک [8]:** ۱۴ - ۳۲، ۵۰ - ۶۵ «ن»: دا د کندهار په ولایت کې د «شین غر» او «شاه مردان غر» [9] تر منځ او د «کجور» [10] په لويديځ کې یو کلی دی.

* **تخمیر:** ۳۱ - ۳۳، ۲ - ۶۶ «ن»: دا د روزگان په ولایت کې د «غوروچ» [11] د سویل لويديځ په ۲ مایلی کې او د «برماني» [12] د شمال په تقریباً ۲ مایلی کې یو کلی دی.

* **تخت:** ۶ - ۳۴، ۳۸ - ۶۶ «ن»: دا د شهرستان «سیان دري» [13] د سیند پر غاړي د تخت له سیند سره د یو ځای کیدني ټکي ته نیردي یو کلی دی.

تخته پل: ۱۹ - ۳۱، ۵۷ - ۶۵ «ن»: دا د پوری د سیند پر غاړه یوه کوچنی علاقه ده چې له کندهار څخه ۲۲ مایله لیري د کویټي د سړک پر غاړي واقع ده. دا علاقه ۸ کلي لري چې په یوه کلي کې ئي د ۱۸۷۹ - ۸۰ ز کال په لړ کې د «امیر - ژ» عبدالرحمن یوه پوځي پوسته ځای پر ځای سوې وه. د همدې کال د مې په میاشت کې دلته د بومي پلي ځواک یوه قطعه وه چې د کمپ په سیمي کې ئي قرارگاه جوړه کړي وه او په همدې اړه یو شمیر گامونه اوچت سول چې تر قرار گاه د ختو دیوالونه راتاو او یو مورچل ورته جوړ سو. د عبدالرحمن دا پوسته له مل ماندي څخه ۱۴ مایله او مندي حصار څخه ۱۵ مایله لیري موقعیت لري.

دا پوسته یوه احاطه لري او د احاطي په هرې خوا کې د څو گنډیو یو کتار لري او ظاهراً په ښه شکل کې دي. د احاطي دیوالونه ښه او ټینګ دي او کیدای سي په همدې حالت کې بیا د کار اخیستلو وړ وي. د اوبو اندازه دلته په یوه مخ خلاصي نهر کې ډیره ده د پوستي شا ته د اوبو یوه ښه زیرمه هم سته. پوستي ته نیردي یو جومات او د بقالي یوه هټی

«اسوه»، «اسپه»، «اسوه گیني»، «اسپه گیني»، «اسوه که»، «اسپه که» نومونه د بلطیموس، سترابو او آریان په کتابونو کې لرو چې وروسته ئي په «اوه» او «اوه کیني» ته د وخت په تیریدلو سره تحول موندلی دی؛ ډیري لرغون پوهان د «افغان» نوم له همدغو نومونو څخه مشتق بولي. والله اعلم

2 - Maymay

3 - Tajawu

4 - Zarkanak

5 - Warkhan (Kaj)

6 - Garai

7 - Dahana- i- Takha

8 - TAKHMAK

9 - Shahi Mardan Ghar and the Shin Ghar

10 - Kajur

11 - Ghuruch

12 - Barmanai

13 - Siandara

ده. په پوستې کې ۲ ده باشي او ۲۰ خاصه داران دي او همدا شان د گمرگي مالياتو يو ماليه ټولونکی هم سته چې له هغو قافلو څخه حق العبور اخلي چې له هند څخه راځي او له دې ځايه تيريري. «بييت، آی. بي. سي.»

په تخته پل کې د اوبو د اړتياو د پوره کولو لپاره دائمې سرچينه سته او دومره کافي اوبه دي چې د ځمکو د خړوبولو لپاره په کال کې دوه فصله حاصل ته اوبه ورکوي. په تخته پل کې پسونه، وزې او اوبان په غټ شمير کې دي. د تخته پل استوگن وگړي الکوزي، بارکزي او اڅکزي دي. د تخته پل «معتبر» سړی عبدالحق خان نوميري چې د «چاگري» «بارکزي» [14] دی. له دې ځايه بارورونکي اوبان تر لاسه کيدای سي. دلته ۶۰ خرواره غنم، ۱۰۰ خرواره بهوسه او ۱۰ خرواره جواړي توليد کيدای سي خو وايښه نه لري.

زړه پوسته د عبدالرحمن کلي ته نيردې وه او په همدې نامه ياديدله؛ اوسنی پوسته تر ودانيزو چارو لاندې ده او جوړښت ئې هماغه د ډبرې د پوستو شکل ته ورته دی، دا پوسته هم زړې پوستې ته نيردې ده، خو داسې ښکاري چې نن سبا دا پوستې نور د اشخاصو په نومونو نه بلکه د سيمې يعنې د تخته پل د پوستې په نوم ياديري او په همدې نوم پېژندل کيږي. دلته د گمرکاتو د دفتر يو مأمور مسقتر دی چې د «خرچ گير» په نوم ياديري او نوم ئې عبدالرحمن دی چې دوه تنه ميرزايان لري، دا ميرزايان دنده لري وگوري چې په کومو توکو باندې چې له دې ځايه تيريري محصول نه دی لگول سوی. د دوی تر څنگ يو تن حوالدار او شپږ تنه مير صاحب يا پوليسان «په حقيقي معنی د شپې له پلوه ساتونکي» دي او گوري چې له دې ځايه دې څوک له پاسپورت پرته تير نه سي.

تخته پل يوه ښه گڼ استوگنې علاقه ده چې پرېمانه اوبه لري. دا علاقه شپږ نهرونه لري چې د پورې له سيند څخه راجلا سوي دي. په لاندې نومونو:

i	د حسن زو	وياله	
ii	د ميشکي	وياله	
iii	د دري	وياله	Dari
iv	د پوپلزو	وياله	په ټولو کې لويه وياله
v	د چغري	وياله	Chaghrai
vi	د رحمن	وياله	

له لومړۍ تر څلورمې پورې هغه ويالې دي چې د پوستې په سويل کې ځمکې خړوبوي، پينځمه شميره وياله د لويديځ لور ځمکې او هم د عبدالرحمن او محمد صادق کلي چې «سراي» [15] ته نيردې دي خړوبوي. پوستې ته نيردې درې هټي وال دي چې په لږ شمير د اړتيا وړ معمول توکي پلوري. د دې ځای د کورونو بامونه گنډي دي.

د بنور اوک له حد څخه د ريگ په گڼون تر تخته پل پورې سيمې باندې د سردار حبيب جان د واک قلمرو «حاکم - ژ» دی چې د کندهار د والي تر لاس لاندې کار کوي. له تخته پل وراخوا علاقه د کندهار د قلمرو تر کنترول لاندې ده. په دې وروستيو کې له «بaldak» [16] (قلعه جديد) څخه تر تخته پل پورې سرک د سردار حبيب تر مشرۍ لاندې د «زميندارانو» يا ځمکوالو له پلوه ډيره ښه سوی دی او ويل کيږي چې سردار حبيب په خپله د ډير انطباط سړی دی.

«بومي معلومات، ۱۹۰۶»

* **تختاس:** [17]: ۴۲ - ۳۳، ۱۷ - ۶۶ «ن»: دا د روزگان په ولايت کې د «شيونا قول» [18] په سيمې کې د «اوزموک» [19] د سيند پر غاړې يو کلی دی.

تختو: ۲۳ - ۳۲، ۵۴ - ۶۶ «ن»: دا د ارغنداب پر پولو له قلات غلزيي څخه تقريباً ۲ مايله ليرې يو کلی دی. «ملوی» اوسنی نقشې د «تکه تو» او «تک تو» نوم ښي ښيي.

تاخم: ۱۰ - ۳۲، ۲۷ - ۶۶ «ج»: دا د يو شمير کليو د يوې ډلې نوم دی چې خپل نوم ئې د ميزان د ولسوالۍ د درو په منځ کې يوې درې ته ورکړی دی، د دې درې اوبه يوه سيند کې راټوليري او بيا د ارغنداب له کيڼې غاړې سره يو ځای کيږي. د دغو کليو نورې ځانگړتياوې د «ميزان» تر سرليک لاندې موندل کيدای سي. «آی. بي. سي.»

14 - Barakzai of Chagari

15 - serai

16 - Baldak (Kala -i- Jadid)

17 - TAKHTAS

18 - Shiwnakul

19 - Uzmuk

تکيه: ۵ - ۳۹، ۱ - ۶۶: دا د بنور اوک په دښته کې د ابوزيو په سویل کې یو ځای دی. هماغسې چې «حسابت» [20] د ابوزيو په سویل لويديځ کې د دورې او د شگو د غونډيو تر منځ د رس د خاورې يوه ترانگه ده، نو تکيه هم ظاهراً هغه نوم دی چې د حسابت په مقابل لوري کې د دورې په کيڼې غاړې کې ځمکې ته ورکړل سوی دی. د ۱۸۷۹ز کال د مارچ په میاشت کې بناغلی دوک چې په «سید بت» [21] کې د چارو له خلاصولو وروسته د شمال پر لور وځوځید، همدلته ئې تقويې ځواکونه وليدل چې له پشین څخه رالیږل سوي ول. دغه ځواک ته قراگاه له ابوزيو څخه ۳ مایله او په پوتې کې له احمد خان ۱۳ مایله ليرې جوړه سوه. د دې ځای اوبه چې له ويالو او نهرونو څخه دي پريمانه دي؛ د اوبانو څرخايونه ئې نښه دي. د اړتیا وړ توکي له مندوزيو او ابوزيو تر لاسه کيدای سي. «میتلند» **تکيه:** دا يوه علاقه ده چې د ارغنداب او هلمند تر منځ واقع ده. دلته يوه پوسته هم سته. ښې اوبه له دې ځايه تر لاسه کيدای سي. ښايي له دې ځايه ۱۰۰۰ اوبان او د ۵۰۰۰ تر ۶۰۰۰ تنو سرتيرو لپاره د اړتیا وړ توکي تر لاسه سي. «بومي معلومات، ۱۹۰۳»

تکیر: ۱۲ - ۳۲، ۳۱ - ۶۶ «ج»: دا د کلیو يوه ډله ده چې خپل نوم ئې د میزان د ولسوالۍ يوې علاقې ته ورکړی دی. د دغو کلیو له منځه یو ئې جمعه خان کلا ته نيږدې، له قلات غلزيي څخه ۲/۱ ۱۵ مایله ليرې د ارغنداب په درې کې تر «سهلوم» [22] د تللي سرک پر غاړې واقع دی چې د «تکیر-ی-جمعه خان» په نوم هم پېژندل کيږي؛ دا ځای په ۱۸۷۹ز کال کې د میزان د حاکم، جمعه خان استوگن ځای وو. تکیر د جمعه خان او میزان تر سرليکونو لاندې ډیر شرحه سوی دی.

* **تاله:** ۴۵ - ۳۳، ۲۵ - ۶۷ «ن»: دا د روزگان په ولايت کې د «کوه نیله» په لويديځ کې «فطغه» [23] ته نيږدې د يوه سیند پر غاړې یو کلی دی. په دې نوم یو بل کلی د آجرستان د سیند پر غاړې دی چې د روزگان په ولايت کې د بمبليستان د سویل ختیځ په تقریباً ۵ مایلی کې په ۲۵ - ۳۳، ۴۰ - ۶۶ «ن» کې موقعیت لري.

* **تلخک:** ۴۳ - ۳۳، ۲۴ - ۶۷ «ن»: دا د روزگان په ولايت کې د «کوه قول-ی-غر» [24] په لويديځ کې د «سمانکه» [25] د سیند پر غاړې یو کلی دی.

* **تالقان:** ۲۷ - ۳۱، ۱۹ - ۶۵ «ن»: دا د کندهار په ولايت کې د دورې د سیند پر غاړې یو کلی دی چې له ارغنداب سره د دورې د سیند د یو ځای کیدني د ټکي د لويديځ په تقریباً ۸ مایلی کې موقعیت لري. په دې نوم یو بل کلی شمال ختیځ لور ته ۲ مایله وړاندې واقع دی.

* **تمزان:** تمه زان: ۳۹ - ۳۳، ۳ - ۶۶ «ن»: دا د روزگان په ولايت کې د «راه قول» کلي ته نيږدې د هلمند د سیند د یوې څانگې پر غاړې یو کلی دی

* **تمبیل:** ۱۰ - ۳۲، ۳۶ - ۶۵ «ن»: دا د روزگان په ولايت کې د شين غر په سویل کې د «بُم» د شمال په تقریباً ۵ مایلی کې یو کلی دی.

* **تانه پانه:** ۳۱ - ۶۵: دا د کندهار د شکارپور له دروازي دباندي یو کلی دی. «بیسکو»

* **تنابید:** یا: تناباد: [26]: ۳ - ۳۴، ۳۸ - ۶۵ «ن»: دا د روزگان دولايت په شمال کې نو آباد ته نيږدې د يوه سیند پر غاړې یو کلی دی.

* **تنه چاه:** ۱۲ - ۳۲، ۵۹ - ۶۶ «ن»: دا د زابل په ولايت کې د قلات د شمال ختیځ په تقریباً ۱۰ مایلی د يوه سیند پر غاړې یو کلی دی.

* **تنه جوی:** تنه چوی: [27]: دا د کندهار په ولايت کې د «فصیل» [28] په شمال کې د سرک پر غاړه د چنار د شمال ختیځ په تقریباً ۸ مایلی کې یو کلی دی.

* **تنده:** ۳۰ - ۳۱، ۳۳ - ۶۷ «ن»: دا هغه سیند دی چې د نخاس د غرنۍ لړۍ په شمالي ډډو کې راپورته کيږي او مخ پر شمال د کند د سیند پر لور بهيږي، دا سیند له تقریباً ۲۰ مایلو مزل وروسته د رشید په کلا کې د کند سیند ته ورغورځي. د سیند په کوزنیو برخو کې پريمانه اوبه بهيږي او د سیند په دواړو غاړو کې ځمکې کرل سوي دي. د سیند د بهيدا د

20 - Hisabat

21 - Saiadbut

22 - Sehlum

23 - Qategha

24 - Koh -i- Kul -i -Ghar

25 - Samanka

26 - TANABID Or TANABAD

27 - TANACHUI

28 - Fasil

پورتني تقريباً ۵ مايلي کي د «جُلُنْدُر کلا» [29] اساسي کلی دی. د «باريکه د کوئل» له لارې يو سرک او بل ئې د «پش غبرگي» [30] کوئل له لارې ناله باندې منتهي کيږي. «بن»

* **تندور:** ۳۸ - ۳۲، ۳۷ - ۶۵ «ن»: دا د روزگان په ولايت کي د دهر او د ختيځ په تقريباً ۱۰ مايلي کي د تيرين د سيند پر غاړې يو کلی دی.

تندوکي: ۱۵ - ۳۱، ۱۱ - ۶۶ «ج»: دا ځای کمپيل يادوي او وايي چې د بيدک د کمپ له سيمي څخه تقريباً ۲ يا ۳ مايله ليرې د «برغاني د کوئل» پر لور له کويټي څخه تر کندهار پورې د سرک پر غاړه واقع دی. دلته هيڅ کلی نه سته خو يو بنه کاريز سته. دلته اوبه، د اوبانو څرخايونه او سون لرگي پريمانه دي، او هماغسې چې تر «ده نو» لاندې ليدل کيږي، د کمپ سيمه د برغاني پر لارې د واټن د ویش له اړخه ښايي آسانه او هوسا وي. «کمپيل»

تنگه: ۳۱ - ۶۷، دا يوه ناله ده چې مخ پر سويل کوزيږي او له بيان زيو کوز له کډني سره يوځای کيږي. دا ناله د خواجه زيو بارکزيو ده. «بن»

* **تنگي:** په دې نوم څو ځايونه په لاندنيو موقعيتونو کي واقع دي:

۴ - ۳۲، ۵۳ - ۶۵ «ن»: ۵۸ - ۳۲، ۴۵ - ۶۷ «الف»: ۱۲ - ۳۲، ۵۴ - ۶۵ «ن»: ۸ - ۳۲، ۵۲ - ۶۵ «ن»: ۳۳ - ۳۲، ۴۶ - ۶۵ «ن»: ۱ - ۳۳، ۴۸ - ۶۶ «ن»: ۴۸ - ۳۱، ۳۵ - ۶۷ «ن»: ۳۲ - ۳۲، ۳۲ - ۸ - ۶۶ «ن»: ۲۳ - ۳۲، ۱۰ - ۶۷ «ن»: ۱۲ - ۳۲، ۱۱ - ۶۶ «ج»: او ۸ - ۳۲، ۷ - ۶۶ «ن»

تنگي: ۵۱ - ۳۰، ۵۵ - ۶۵ «ج»: دا له جت پوتې څخه تر کندهار پورې د سرک پر غاړې يو غر دی. دلته يو ځای دی چې پخوا د دمي نيولو ځای وو، د دې ځای اوبه د څاهانو دي او همدا شان د اوبانو لپاره بنه څرخاي لري. دا غر له جت پوتې څخه ۷۲ مايله ليرې دی. «هنل، ۱۸۸۱ او روم، ۱۸۹۶»، له بومي معلوماتو څخه»

تنگي: ۳۲ - ۶۷، نقشه په دې نوم يو کوئل ښيي چې د «کوه سرخ» (سورغر - ژ) له سره د «سپير سنگ» د کوئل او د «روغاني» تر منځ سيمي باندې منتهي کيږي.

* **تنگک:** ۴۹ - ۳۱، ۱۹ - ۶۶ «ن»: دا د زابل په ولايت کي د شهر صفا د شمال ختيځ په تقريباً ۳ مايلي کي د کندهار - قلات له سرکه تقريباً ۱ مايل ليرې يو کلی دی.

تنگه خوله: ۴۲ - ۳۱، ۴ - ۶۸ «ج»: دا د کند د سيند په شمال کي د څاهانو يوه ټولگه ده چې او د هغه سرک پر غاړې واقع دي چې سرک په کافر چاه منتهي کيږي. ويل کيږي چې دلته په دوبي کي وابنه او بوتې په ډيرې لورې ونې/قد وده کوي. «بن»

تنگلي: ۴۵ - ۳۱، ۲۶ - ۶۵ «ن»: دا يو کوئل دی چې د مير هزار له کلي څخه لاره د سينجيري د شمال لويديځ پر لور تر «سور خاني» [31] او د خاکريز په درې کي تر «دوخانه» پورې د خاکريز له غرونو څخه تيریږي. دا لاره د دې کوئل له لارې «مير هزار» ته نيږدې پر غرونو ننوځي او تر ۱/۲ مايل پورې بنه او مخ خلاصې لاره ده، په همدې واټن کي لاره د «ملا مرده» کوئل ته رسيږي، د ملا مرده کوئل، زموږ دا کوئل د پيشي د کوئل له شمالي انتها سره نښلوي. د تنگلي سرک دلته له هغه خط الرأس څخه تيریږي چې د «توت کوئل» په نوم ياديږي او بيا د تنگلي پر ناوې ورکوزيږي، دا ناله د اوبو لوی بهير دی چې د ۲۵ ياردو په ارتوالي بستر کي د مير هزار پر لور چې له درويو يا نی څخه ډک دی بهيږي. دا لاره په همدې نالي ان د نالي سرته نيږدې ځای پورې ورخيږي او بيا له يوه تيب خط الرأس څخه په تيريدلو سورخاني ته ورکوزيږي چې د کوزيدلو لاره ئې ډيره آسانه ده. له کوئل څخه تر دې خط الرأس پورې واټن له سورخاني پورته ۱/۲ مايله دی. د مير هزار له خولي څخه د توت د کوئل تر تقريباً ورهاخوا پورې د سرک په اوږدو کي په دواړو غاړو کي غرونه لور، ستوغ او په ځينو ځايونو کي په سختی د لاسرسی وړ دي خو له دې ټکي ورهاخوا د تنگلي ناله د خپلي سرچيني پر لور مخ خلاصې ده او غرونه تر هغو پورې تيب کيږي چې له سورخاني پورته خط الرأس ته ورسيږي. له څلورو مايلو وروسته اوبه نه سته، او په سور خاني کي نه سو کولای په اوبو باندې ډډه ولگوو، نيږدې ترينه ځای چې د اړتيا وړ توکي ورڅخه تر لاسه کيږي په «لوخانه» [32] کي ده چې ۴ مايله وړاندې د خاکريز د درې په مرکز کي واقع ده. د کوئل له منځه لاره که پراخه سي کيدای سي د توپونو د ليرد لپاره عملي لاره وگرځي. د توت د کوئل ته ختل او له هغه ځايه له کوئله کښته کيدل د تنگلي د نالي پر لور د لينس په خبره د کوئل د برخي دا لاره تر ټولو شيوه او مخ پر خور ده او لينس وايي چې "«سخته» لاره ده خو د توپچي ځواک د تگ لپاره غير عملي نه ده." «لينس»

29 - Jullundur Kala

30 - Pashghbargai

31 - Surkhani and Dokhana

32 - Lokhana

تنگ ریز: ۵۶ - ۳۱، ۲۳ - ۶۵ «ن»: دا د الکوزیو د ۱۵ کورنو یو کلی دی چې په خاکریز کې د شاه بید د غرنی لری لمنې ته نیردې چې د شاه مقصود د لری تر ټولو غرونو لور دی، واقع دی. د اپریل په میاشت کې د جنرال پالیس خواکونو دلته دمه وکړه او د سروی ډله د غره څوکی ته وختله. د خاکریز د درې په پورتنی انتها کې د سرک له لاری د اسد له کلا څخه واټن ۱۴ مایله دی. «لینس»

توده چینه: دا د دوماندي - غرنی سرک پر غاړې له دوماندي څخه ۲۲ مایله لیرې د اوبو یوه چینه ده. «بومي سروی کوونکی ۱۹۰۴»

تره کی: ۳۰ - ۶۶: دا په ختیځ کې له بنوراوک څخه تر نوشکي پورې د قافلي د لاری په اوږدو کې د اوبو یوه چینه او د دمی نیولو یو ځای دی. د سرلت د غرنی لری په لمن کې د سپاه سنگ او قمبرکوه تر منځ دوه کوچنۍ، خو ډیرې څرگندې، تورې ډبرې دي چې د «آلاغ» [33] په نوم یادېږي. له دغو ډبرو کوز په بیخ کې یوه کوچنۍ ویا له بهیري چې قافلي همدلته دمه کوي. داسې ښکاري چې دا ځای له نوشکي څخه تقریباً ۱۵ مایله او په همدومه واټن له یار محمد یا په بنوراوک کې له سالارزیو څخه واټن ولري. کیدای سي دا هماغه چینه وي چې تورن اچ ویلي د خپلې لاری په اوږدو کې د «چینی» په نوم یاده کړې ده. «میتلند»

تره کی: دا دغلزیو یوه اساسي څانګه ده. د تیوري د تره کیو لپاره وګورئ: " تیوره"
تري: ۷ - ۳۲، ۱۷ - ۶۶ «ج»: دا له قلات غلزایي څخه تر کندهار پورې د ارغنداب د درې له لاری د سرک پر غاړې د دهلي په ولسوالۍ کې د دمی نیولو یو ځای دی. دا ځای د ارغنداب د سیند په ښی غاړې کې په هغه ټکي کې واقع دی چې ارغنداب د «کروي» [34] له سیند سره له قلات غلزایي څخه د ۲/۱ ۴۴ مایلو په لیري والي یو ځای کیږي. د ۱۸۷۹ ز کال د فبرورۍ په میاشت کې له دې ځایه هیڅ د اړتیاوړ توکي تر لاسه نه سول. «بیسکو، کیسلی»
*** تارج:** ۲۳ - ۳۳، ۱۹ - ۶۶ «ن»: دا د روزگان په ولایت کې د گیزاب د شمال ختیځ په تقریباً ۴ مایلی کې د یوه سیند پر غاړې یو کلی دی. ختیځ ته ئې په همدې نوم یو غر هم ولاړ دی.

تره کی قلعهجه: تاریکي قلعهجه: ۳۱ - ۶۵: دا هغه کلی دی چې بریمن تمپل له کندهار څخه د ارغسان په درې کې د امین تر کلا پورې د سرک پر غاړې په مهمند کې د ترلاسه کیدونکو د اړتیاوړ توکو په اړوند یاد کړی دی. «تمپل»
*** ترین:** وګورئ: تیرین

ترکار کیسر؟ [35]: ۳۱ - ۶۸: دا له «تره کی تیوري» څخه تر «مقر» پورې د سرک پر غاړې د دمی نیولو یو ځای دی. دلته د تره کیو څو کلي دي. «بومي معلومات، ۱۸۹۲»

ترنک: ۲۶ - ۳۱، ۳۱ - ۶۵ «ن»: دا ولسوالۍ په ځان کې د ترنک د سیند دره رانغاړي چې له خیل آخوند څخه تر قلات غلزایي پورې غځیدلې ده او د ارغنداب دره د خشک رود له درې څخه د غرونو د موازي لړیو په وسیلې له دواړو خواوو جلا کوي. د دې درې استوګن وګړي درانیان دي او یو لړ شمیر توخي غلزي هم په کې استوګن دي. پریمانه د اړتیا وړ توکي په ځانګړې توګه د تیر انداز او جلدک تر منځ سیمې کې ترلاسه کیدای سي؛ دلته په دوبي او مني کې پریمانه اوبس - اغزي یا شتر خار وي. د اساسي درې لوړوالی د ۳۹۰۰ او ۵۰۰۰ فیتو تر منځ دی. جلدک: ۴۸۹۰ فیتو او خیل آخوند ۳۹۰۱ فیتو لوړوالی لري. «آی. بی. سي.» دلته یو دولتي ګودام چې ۵۰۰ خرواره غلات زیرمه لري هم سته. «بومي معلومات، ۱۹۰۵»

ترنک: ۲۶ - ۳۱، ۳۱ - ۶۵ «ن»: دا د یوه سیند نوم دی چې مقر ته نیردې سر راپورته کوي او مخ پر سویل لویدیځ بهیږي او د کندهار د سویل لویدیځ په تقریباً ۲۵ مایلی کې ارغنداب ته ورغورځي. د وروستیو کمپاینونو په لړ کې ترنک له خپلې سرچینې څخه په مقر کې او وروسته له دې چې د ارغسان او ډورۍ اوبه په ځان کې راټولې کړي له ارغنداب سره تر یو ځای کیدلو پورې پلټل سوی او تګ راتګ ورباندې سوی دی. د دې سیند سرچینه د مقر د کلي په شمال کې د یوې دنګې ډبرې په لمن کې ده، همدلته د اوبو یو لوی ډنډ دی چې د شپږو یا اوو چینو اوبه په کې راټولې سوی دي او ویل سوي چې همدا د ترنک د سیند سرچینه ده. د ترنک اوبه له همدې ځایه د یوې مخ خلاصې درې له منځه ان تر قلات غلزایي پورې بهیږي. له دې ټکي وراخوا سیند د یوې ډیرې منقبضې درې له منځه بهیږي او هرڅومره چې د سویل پر لور مخ ځي د سیند بستر په چټکۍ سره له لوړوالي سقوط کوي او د کندهار په دښتې کې راوځي، دا سیند د کندهار د ښار د سویل په اته مایلی له کندهاره تیرېږي او بیا له ارغنداب سره یو ځای کیږي.

ښاغلی کینېدي چې له کندهاره د ترنک د سیند تر سرچینو پورې د ترنک د سیند د بهیدا بهیر تر ۱۵۰ مایلو پورې پل و ګام کړی وایي چې د همدومه واټن په ټولو اوږدو کې مې د سیند د غر غرانندو اوبو لور غږ اوریدلې چې د یوې درې په منځ کې، د متوسط الارتفاع غرونو په منځ کې له ۱ ان تر ۶ مایلو پورې اړت کیږي؛ د ترنک د سیند بستر زښت ډیر

33 - Allagh

34 - Karwai stream

35 - TARKAR-KA-SIR

کرلیچن دي چې د دري له بوي خوا څخه ان بلي خوا ته اوږي را اوږي او په دې سره خپل واټن تقريباً دوه ځله زياتوي. کيندي وايي چې د سيند د بستر سقوط نه سي کيدای چې له ۶۰۰۰ فیتو لږ وي خو کيندي په خپلې خبرې کې ظاهرأ تير وتلی دی ځکه چې د ترنک د سيند د سرچینې لوړوالی په خپله ۷۰۴۰ فیتو دی «مقر په خپله يوازي ۵۳۶۱ فیتو لور دی»، او له ارغنداب سره د يو ځای کيدني ټکي بنایي له ۲۵۰۰ فیتو ډير لور نه وي چې په دې سره د تقريباً ۲۵۰ مایلو په واټن کې د سيند د بستر سقوط يوازي ۴۵۰۰ فیتو او يا په هر مایل کې ۱۸ فیتو دی.

د ترنک د اوبو د بهيدا د بهير په اوږدو کې په ځينو ځينو ځایونو کې بندونه جوړ سوې دي او اوبه ئې د ځمکو د خړوبولو لپاره په نهرونو کې راگرځول سوې دي؛ نتیجتاً په تودې هوا کې دا سيند تقريباً په بشپړ ډول وچيري. د سيند په اوږدو کې پريمانه کرهڼه سوې ده او څو کلي هم لري دا کلي معمولاً د سرک له غاړې ۴ يا ۵ مایله ليرې په کوچنيو درو کې دي.

سيند په «تازي» [36] کې له خټو او چقرو ډک دی، دلته له ۵۰ تر ۶۰ فیتو پورې اړت دی؛ د سيند غاړې د هماغه لوړوالي يو پر دريمه لوري دي. سيند په آخوند خيلو کې د اوبو يو کم عمقه بهير دی، دلته د سيند غاړې ټکي شني دي؛ دا غاړې د شين غزي بوټو ټکي شني گرځولي دي. په هغه ټکي کې چې سيند له کندهار څخه ۱۹ مایله ليرې تيريري سيند کم عمقه دی او د شگلنو خاورو د غاړو په منځ کې چې مخ په غورځيدو او ټوټه ټوټه کيدو دي بهيري. ترنک کيدای سي له سيلابي وختونو پرته، د خپل ټول بهير په اوږدو کې په هرې برخې کې د تيريدلو وړ وي. «کانولي، ميسن، کيندي، هف، هيف لاک، اوترام، بيلو»

* **تارو:** ۳۷ - ۳۲، ۶ - ۶۷ «ن»: دا د زابل په ولايت کې د «شکسته ماندي» [37] د التصاق په ټکي کې د ارغنداب د سيند پر غاړې يو کلی دی.

ترو: [38]: ۴۸ - ۳۱، ۳۵ - ۶۸ «ن»: دا د «تره کي تيوري» په شمال لويديځ کې يوه دښته ده چې ۱۰ مایله اوږدوالی او په خپلې سويل لويديځې انتها کې ۷ مایله ارتوالی لري خو «شاه غر» او د «پينکي» [39] غرنی لری چې دا دښته په کې محصوره ده د سويل ختيځ پر لور يو شان کيري او دلته يوازي تقريباً ۲ مایله اړته ده. دا دښته په بشپړ ډول له وښو محرومه ده خو ترڅه او نور بوټي په کې پريمانه دي. دلته د اوبو د ناست والي له کبله کوم کلی نه سته. د دښتې په شمالي انتها کې د هند - افغان سرحدي کرښه تللي ده. «بن. آی. بي. سي.»

* **تاتار:** ۲۰ - ۳۲، ۳۶ - ۶۵ «ن»: دا د کندهار په ولايت کې د شين غر په شمال کې د نېش د سويل لويديځ په تقريباً ۷ مایلی کې يو کلی دی.

* **تا ترين:** ۱ - ۳۲، ۹ - ۶۶ «ن»: دا د کندهار په ولايت کې د حسن زيو د سويل لويديځ په تقريباً ۳ مایلی کې د ارغنداب د سيند پر غاړې يو کلی دی.

* **تزغاو:** ۵۶ - ۳۳، ۱۰ - ۶۷ «ن»: دا د روزگان په ولايت کې د «چهارصد خاني» [40] سويل ته د تللي لار په اوږدو کې د هلمند د سيند د سويل په تقريباً ۱ مایلی کې يو کلی دی.

تازي: ۲۳ - ۳۲، ۱۶ - ۶۷ «ج»: لوړوالی: ۵۸۴۹ فیتو. دا د قلات غلزيي د ولسوالی يوه علاقه داري ده. په دې نوم د دمې نيولو ځای له قلات غلزيي څخه ۲۸ مایله ليرې د غزني د سرک پر غاړې د ترنک د سيند په ښی غاړې کې موقعيت لري.

د کمپ معموله سيمه چې د ۱۸۷۹ز کال د اکتوبر په مياشت کې د ډگر جنرال هيوز تر مشرۍ لاندې ليووا د دوه وو اونيو لپاره نيولې وه غزني ته د تللي سرک پر کينې غاړې وه. دلته ډيره مخ خلاصی سيمه سته چې يوه لوی ځواک ته ښه ځای ورکولای سي.

د ۱۸۸۰ز کال د اپريل په مياشت کې د سر دونالد سيوارټ فرقي هم دلته دمه وکړه. دلته له سيند څخه اوبه تر لاسه کيدای سي، دا سيند د کمپ سيمې ته نيردې بهيري او د کمپ په گاوند سيمه کې لويه حاصلخيزه ځمکه هم سته. د دې ځای استوگن وگړي چې اکثريت ئې توخي غلزي دي په ۱۸۷۹ - ۸۰ ز کال کې ئې په خپله خوښه يا داوطلبانه توگه د اړتيا وړ توکي برابر نه کړل، ورپسې د خوراک توکو د راټولولو ډلې د زموږ د پوځ دډلگيو په ملتيا کليو ته وليږل سوې او د اړتيا وړ ضروري توکي سملاسي د پيسو د ورکړې په بدل کې راټول سول. کله چې د جنرال هيوز ليووا دلته دمه سوې وه د اړتيا وړ توکو ته د اړتيا پر بنسټ ټولو گاوندیو کليو په خپل وار سره د نوموړي جنرال ځواک ته کومه سختي او ستونزه پيدا نه کړه. د ترنک د سيند پر کينې غاړې کلي چې لاس په لاس نيردې ول او د اړتيا وړ توکي

36 - Tazi

37 - Shekasta Mandeh

38 - TARUN

39 - Shah Ghar and Pinakai ranges

40 - Chaharsadkhana

ورڅخه تر لاسه سول دا ول: تازي، لالا شاهد/ شهيد، تخت گل گوندي او مالغ. «توخي پتو زي» [41] هم د سيند په کيڼي غاړې کې کلي لري خو هغوی له دې ځايه ۷ يا ۸ مایله ليري دي؛ د دوی عمده کلي دا دي: عبدالله، خواجه خيل، ملا دادين، «اوک کاس/ عکاس» [42] او سپينه تيره. د کمپ شمال ته، د سيند په بڼې غاړه کې «۳ مایله ليري» دوه نور دي چې «اشيگي» [43] عبدالحبيب نومېږي چې پريمانه د اړتيا وړ توکي لري. تازي له شاه جوی څخه ۱۲ مایله ليري ده چې د غزني د سرک په اوږدو کې راتلونکي د دمی نیولو ځای دی. «آی. بي. سي.» د «تازي غبرگي» [44] په نوم کلی په ۳۷ - ۳۱، ۲۲ - ۶۶ «ن» کې موقعیت لري.

تاره خار: ۳۲ - ۳۱، ۱۰ - ۶۶: دا يوه پلنه، مستطیلي، توره پريشه ده چې د ارغسان د سيند پر بڼې غاړه د «سگزي» [45] کلي ته نيردې واقع ده. «آی. بي. سي.»

تيک: ۵۲ - ۳۱، ۲۸ - ۶۵ «ن»: دا د خاکريز په دري کې يو کلی دی. «لینس» دا کلی د شاه مقصود د سويل په تقريباً ۸ مایلي کې واقع دی.

* تل په: ۵۳ - ۳۲، ۱۴ - ۶۶ «ن»: دا د روزگان په ولايت کې د کميسان د سيند د يوې څانگې پر غاړې د چوره د ختيځ په تقريباً ۱۲ مایلي کې يو کلی دی.

* تليري: ۳۵ - ۳۱، ۱۵ - ۶۷ «ن»: دا د کندهار په ولايت کې د معروف په سويل ختيځ کې د معروف د سيند او د «کوټکي غر» [46] تر منځ نيمايي لارې کې يو کلی دی. په دې نوم نور کلي په ۲۷ - ۳۱، ۱۶ - ۶۷ «ن» او ۴۹ - ۳۱، ۳۶ - ۶۷ «ن» کې موقعیت لري.

تيلو کان: يا: تلوکان: [47]: ۲۶ - ۳۱، ۱۹ - ۶۵ «ن»: دا له کندهاره ۲۴ مایله ليري د ارغنداب او ترنک د سيندونو د يو ځای کيدني د ټکي پر لور له پنجوايي تقريباً ۸ مایله ورهاخوا د ارغنداب د سيند پر غاړه يو کلی دی. «بيسکو» په دې نوم يو بل کلی د معروف په سويل ختيځ کې په ۱۵ - ۳۱، ۲۶ - ۶۷ «ج» کې موقعیت لري.

* تيمور خونه: ۲۹ - ۳۲، ۴ - ۶۶ «ن»: دا د روزگان په ولايت کې د ارغنداب د سيند سويل ته د تللي لارې پر غاړې د فصیل د سويل په تقريباً ۵ مایلي کې يو کلی دی.

تير انداز منار: ۳۱ - ۶۶: دا له ۳۵ تر ۴۰ فيټو په لوړوالي د پخو خبنتو يو کتار دی چې له کندهار څخه ۵۴ مایله، او له قلات غلزایي څخه ۳۳ مایله ليري دی. گومان کيږي چې دا ځای احمد شاه دراني ودان کړی دی چې له خپلي ليندې څخه د ويشنل سوي غيشي د لويډلو ځای ورباندې په نښه کړي. ميسن فکر کوي چې ښايي د دې ځای د ودانولو نيټه تر منسوبې نيټې لا هم لرغوني وي ځکه د دې ځای په دنگو برخو کې د پخوانيو ودانيو نښې يا آثار سته.

د خبنتو دغه کتار نه نيردې يوه ښکلې دښته سته چې د ۱۸۷۹ او ۱۸۸۰ز کلونو په لړ کې مداوماً د کمپ د سيمي په توگي کارول کيدله. گرد چاپيره سيمه حاصلخيزه نه ښکاري خو د اړتيا وړ توکو په راټولولو کې کومه سختي نه سته. د ترنک د سيند په کيڼي غاړې کې چې رسيدل ورسته آسانه دي څو کلي سته. د دوبي او مني پر مهال دلته پريمانه جوسه، شتر خار او يو شمير شين غزي د سيند په بستر کې دي. د ۱۸۷۹ز کال کې د جنورۍ په مياشت کې زموږ ځواک د «امير» په کلي کې د رنو اوبو د ويالي پر غاړې دمه سوو چې د قلات غلزایي پر لور د سرک د کيڼي غاړې په ۱ ۲/۱ مایلي کې موقعیت لري. «ميسن، آی. بي. سي.» افغان گزيټر په دې نوم يو ځای په ۱۵ - ۳۱، ۳۰ - ۶۶ «ج» کې نښي.

(دغه ځای اوس د "غشي رباط" بولي. ژ)

نور بيا

ترين: يا: تيرين کوت

يادونه: قهرمنو لوستونکو! تاسو تر دغه لینک لاندی د ښاغلی آریا صاحب په آرشیف کی د لمری ټوک، دوېم ټوک، دریم ټوک او د څلورم ټوک ټولي برخي لوستی شی.

41 - Tokhi Patozai

42 - Ukkas

43 - Ashagai

44 - Tazi Ghbarga

45 - Sagzai

46 - Kotkai Ghar

47 - TILUKAN Or TALUKAN